

prejeto 28.5.25

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Štefanova ulica 5, 1000 Ljubljana

T: 01 478 60 01

F: 01 478 60 58

E: gp.mz@gov.si

www.mz.gov.si

Številka: 355-2/2025-2711-11

Datum: 27. 5. 2025

Na podlagi 29. člena Uredbe o pitni vodi (Uradni list RS, št. 61/23) v upravni zadevi uveljavljanja odstopanja od mejnih vrednosti parametrov pitne vode, na podlagi vloge gospodarske družbe Prleška komunala, javno podjetje, d.o.o., Prešernova ulica 29, 9240 Ljutomer, ki jo zastopa Boris Filipič, direktor, Ministrstvo za zdravje izdaja naslednje

DOVOLJENJE

1. Vlogi št. 355-2/2025-2711-1 z dne 23. 1. 2025 za odstopanje od mejnih vrednosti parametra metolaklor ESA kot relevantnega metabolita pesticida S-metolaklora v pitni vodi na oskrbovalnem območju Mota - Lukavci, ki jo je vložila gospodarska družba Prleška komunala, javno podjetje, d.o.o., Prešernova ulica 29, 9240 Ljutomer, ki jo zastopa Boris Filipič, direktor, se ugoti.
2. Dovoljenje za odstopanje od mejnih vrednosti parametra metolaklor ESA velja tri leta od dneva izdaje za predvidoma 17.500 uporabnikov pitne vode na oskrbovalnem območju Mota - Lukavci, kjer se dobavlja 4.600 m³ pitne vode na dan.
3. Dovoljenje se izdaja zaradi spremembe statusa metabolita metolaklora ESA iz nerelevantnega v relevantnega.
4. Najvišja dopustna vrednost odstopanja parametra metolaklor ESA v pitni vodi je 0,42 µg/l.
5. Gospodarska družba Prleška komunala, javno podjetje, d.o.o. iz 1. točke izvaja vzorčenje in preskušanje pitne vode na parameter metolaklor ESA v okviru izvajanja notranjega nadzora. Poleg navedenega le-ta tri mesece pred potekom obdobja, za katero je bilo dovoljenje izdano, pošlje Ministrstvu za zdravje končno poročilo o doseženem izboljšanju pitne vode.
6. Načrt za odpravo neskladnosti pitne vode glede preseganja mejne vrednosti parametra metolaklor ESA ni potreben.
7. Podatek o nosilcih živilske dejavnosti na oskrbovalnem območju Mota - Lukavci, kjer pitna voda lahko vpliva na varnost živil v njihovi končni obliki, za izdajo dovoljenja ni relevanten.
8. V postopku niso nastali posebni stroški.

Obrazložitev:

Gospodarska družba Prleška komunala, javno podjetje, d.o.o., Prešernova ulica 29, 9240 Ljutomer, ki jo zastopa Boris Filipič, direktor (v nadaljnjem besedilu: vlagatelj) je pri Ministrstvu za zdravje (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) 23. 1. 2025 vložila vlogo št. 355-2/2025-2711-1 za izdajo dovoljenja za odstopanje od mejnih vrednosti parametra metolaklor ESA kot relevantnega

metabolita pesticida S-metolaklora v pitni vodi na oskrbovalnem območju Mota - Lukavci (v nadaljnjem besedilu: vloga).

Ministrstvo je pri pregledu vloge ugotovilo, da le-ta ni popolna, zato je s pozivom št. 355-2/2025-2711-4 z dne 10. 2. 2025 vlagatelja pozvalo k dopolnitvi vloge, in sicer k predložitvi rezultata preskušanja parametra, ki ni skladen, za obdobje enega leta in k dopolnitvi točke 1 vloge, iz katere bo razvidno, ali gre za eno oskrbovalno območje ali za več oskrbovalnih območij. Vlagatelj je ministrstvu z dopisom št. 355-2/2025-2711-5 z dne 6. 3. 2025 ter z dopisom št. 355-2/2025-2711-6 z dne 11. 3. 2025 posredoval zahtevano in s tem vlogo ustrezno dopolnil.

Vlagatelj je v vlogi, skladno s 27. členom Uredbe o pitni vodi (Uradni list RS, št. 61/23, v nadaljnjem besedilu: uredba), navedel podatke o: vodovodu in oskrbovalnem območju Mota - Lukavci, na katera se vloga nanaša; dnevni količini dobavljene pitne vode; številu uporabnikov pitne vode na oskrbovalnem območju Mota - Lukavci; vzrokih za neskladnost; rezultatih preskušanja parametra, ki ni skladen, in sicer za leto 2024; razlogih, zaradi katerih ni mogoče drugače zagotoviti oskrbe s pitno vodo; predvidenem času trajanja neskladnosti in shemi vzorčenja ter preskušanja pitne vode na oskrbovalnem območju Mota - Lukavci ter časovno in finančno opredeljenem načrtu ukrepov za odpravo vzrokov neskladnosti.

Glede podatka o nosilcih živilske dejavnosti na oskrbovalnem območju Mota - Lukavci, kjer pitna voda lahko vpliva na varnost živil v njihovi končni obliki, je vlagatelj v vlogi navedel, da s tem podatkom ne razpolaga.

Iz vloge izhaja, da je oskrbovalno območje Mota - Lukavci oskrbovano s pitno vodo iz vodnega vira Mota - Lukavci in vključuje prebivalce občin: Ljutomer, Križevci, Veržej, Razkrižje in del prebivalcev občine Sveti Jurij ob Ščavnici. V navedenih občinah pitno vodo uporablja 17.500 uporabnikov. Vodni vir Mota - Lukavci predstavlja pomemben vodni vir za občino Ljutomer, občino Križevci, občino Veržej, občino Razkrižje in za del občine Sveti Jurij ob Ščavnici in brez njega ni mogoče zagotoviti zadostnih količin pitne vode za to območje. Na oskrbovalnem območju Mota - Lukavci so bile v odvzetih vzorcih na več odvzemnih mestih, v obdobju od 28. 6. 2022 do 3. 10. 2024, ugotovljene vrednosti parametra metolaklor ESA v razponu od 0,24 do 0,67 µg/l pitne vode. V obdobju enega leta pred vložitvijo vloge, je bila ugotovljena vrednost parametra metolaklor ESA 0,25 do 0,42 µg/l pitne vode.

Prvi odstavek 26. člena uredbe določa pogoje za izdajo dovoljenja za odstopanje od mejnih vrednosti parametrov pitne vode iz Dela B Priloge 1 uredbe. In sicer, ministrstvo izda dovoljenje, če oskrbe s pitno vodo ni mogoče vzdrževati na noben drug sprejemljiv način in če neskladnost pitne vode zaradi odstopanja od mejnih vrednosti parametrov iz Dela B Priloge 1 uredbe ne pomeni morebitne nevarnosti za zdravje ljudi. Pri tem mora biti izpolnjen vsaj eden od sledečih pogojev, to je določitev novega prispevnega območja ali določitev novega parametra onesnaženja na prispevnem območju ali nepredvidene in izjemne razmere na obstoječem prispevnem območju, ki povzročajo začasne omejene prekoračitve mejnih vrednosti parametrov.

V skladu z Delom B Priloge 1 uredbe, v katerem so navedeni kemijski parametri in njihove mejne vrednosti, je pri parametru »pesticidi« določena mejna vrednost 0,10 µg/l pitne vode. Pesticidi pomenijo organske insekticide, organske herbicide, organske fungicide, organske nematocide, organske akaricide, organske algicide, organske rodenticide, organska sredstva za zatiranje sluzi ter sorodne proizvode (med drugim regulatorje rasti) in njihove metabolite, kot so opredeljeni v 32. točki 3. člena Uredbe (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L št. 309 z dne 24. 11. 2009, str. 1), zadnjič spremenjene z Uredbo Komisije

(EU) 2022/1438 z dne 31. avgusta 2022 o spremembi Priloge II k Uredbi (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta glede posebnih meril za odobritev aktivnih snovi, ki so mikroorganizmi (UL L št. 227 z dne 1. 9. 2022, str. 2). Metabolit pesticida se šteje za relevantnega za pitno vodo, če obstaja razlog za domnevo, da ima glede svoje ciljne pesticidne aktivnosti primerljive bistvene lastnosti kot matična snov, ali če sam ali njegovi razgradni produkti povzročajo tveganje za zdravje uporabnikov pitne vode.

Z izdajo nove verzije priporočil Nacionalnega inštituta za javno zdravje (v nadaljnjem besedilu: NIJZ) z naslovom »Opisi kemijskih parametrov, ki jih določamo v pitni vodi, Priloga I del B uredbe o pitni vodi in izbrani parametri, Verzija 4, z dne 7. 8. 2024« (v nadaljnjem besedilu: Priporočila NIJZ glede kemijskih parametrov), dostopna na: <https://nijz.si/wp-content/uploads/2024/01/Opisi-kemijskih-parametrov-ki-jih-dolocamo-v-pitni-vodi.pdf>, se je status parametra metolaklor ESA spremenil iz nerelevantnega v relevantnega.

V skladu s prvim odstavkom 28. člena uredbe ministrstvo v postopku odločanja o izdaji dovoljenja pridobi mnenje NIJZ, iz katerega izhaja najvišja dovoljena vrednost parametra, za katerega se izdaja mnenje, ocena tveganja za zdravje ljudi, priporočila za varovanje zdravja skupin uporabnikov pitne vode, kot so nosečnice, doječe matere, dojenčki, otroci, starejši odrasli, za katere bi lahko odstopanje pomenilo posebno tveganje za zdravje, ter mnenje o ustreznosti sheme vzorčenja in preskušanja pitne vode za obdobje predvidene neskladnosti pitne vode.

Na podlagi 29. člena uredbe ministrstvo najpozneje v dveh mesecih od prejete popolne vloge izda dovoljenje za odstopanje od mejnih vrednosti parametrov iz Dela B Priloge 1 te uredbe. Dovoljenje se izda za največ tri leta. Tri mesece pred potekom obdobja, za katero je bilo dovoljenje izdano, upravljavec vodovoda pošlje ministrstvu končno poročilo o doseženem izboljšanju pitne vode.

Ministrstvo je po pregledu vloge ugotovilo, da je le-ta popolna in da vlagatelj uveljavlja odstopanje od mejne vrednosti parametra metolaklor ESA kot relevantnega metabolita pesticida S-metolaklora v pitni vodi, ki v skladu z uredbo oziroma njeno Prilogo 1 znaša do 0.10 µg/l pitne vode. Dalje je ministrstvo ugotovilo, da gre v primeru vlagatelja, v skladu s prvim odstavkom 26. člena uredbe, za določitev novega parametra onesnaženja pitne vode na prispevnem območju, to je metolaklora ESA kot relevantnega metabolita pesticida S-metolaklora.

Ministrstvo je z dopisom št. 355-2/2025-2711-3 z dne 23. 1. 2025, skladno z 28. členom uredbe, zaprosilo NIJZ za izdajo mnenja, ki ga je prejelo 30. 1. 2025 (št. dokumenta NIJZ: 355-2/2025-2 (541) z dne 28. 1. 2025; v nadaljnjem besedilu: mnenje NIJZ z dne 30. 1. 2025). Iz mnenja NIJZ z dne 30. 1. 2025 izhaja navedba izdanih mnenj NIJZ za oskrbovalno območje Lukavci v letu 2024 (to sta mnenji NIJZ št. 355-68/2024-2 (541) z dne 23. 8. 2024 in št. 355-68/2024-6 (541) z dne 7. 11. 2024), ki je bilo v tem letu pod okriljem upravljavca Javno podjetje Prlekija d.o.o. – V STEČAJU, Babinska cesta 2A, 9240 Ljutomer, za parameter metolaklor ESA ter povzetek teh mnenj. Prav tako iz mnenja NIJZ z dne 30. 1. 2025 izhaja, da je vlagatelj, kot novi upravljavec oskrbovalnega območja Mota – Lukavci, 2. 12. 2024 NIJZ zaprosil za »izdajo dovoljenja za odstopanje« (tj. novo mnenje po 28. členu uredbe; opomba uradne osebe, ki je vodila upravni postopek) ter oceno NIJZ, da podaja novega mnenja po 28. členu uredbe ni potrebna, in sicer s sledečo obrazložitvijo: »Zaprosate nas za mnenje po 28. členu Uredbe o pitni vodi za upravljavca Prleška Komunala, javno podjetje, d.o.o. in oskrbovalno območje LUKAVCI na podlagi rezultata preskušanja, izvedenega 16. 7. 2024, pri katerem je bila na odvzemnem mestu Vrtec Ljutomer izmerjena koncentracija metabolita metolaklor ESA 0,25 µg/l. To je tudi edini rezultat, ki vam ga je upravljavec posredoval za obdobje enega leta. Ob tem poudarjamo, da je iz dopisa razvidno, da je Nacionalni inštitut za javno zdravje že izdal "Ponovno mnenje po 28. členu Uredbe o pitni vodi – metabolit metolaklor ESA – oskrbovalno območje Lukavci" št. 355-68/2024-6 (541), ki se

je nanašalo na vodovodni sistem, ki ga je upravljalo JP Prlekija d.o.o. – v stečaju in oskrbovalno območje LUKAVCI. Osnova za oceno tveganja za zdravje ljudi in izdano mnenje je bil rezultat preskušanja parametra metabolit metolaklor ESA, izveden na vzorcu pitne vode, odvzetem 3. 10. 2024 na odvzemnem mestu Vrtec Ljutomer, pri katerem je bila izmerjena koncentracija 0,42 µg/l. Res je, da se je omenjeno mnenje sklicevalo na prejšnjega upravitelja, vendar ponovno poudarjamo, da sprememba lastništva ni povzročila nobenih sprememb, ki bi lahko vplivale na že izdelano mnenje.

Glede na vse navedeno menimo, da izdaja novega mnenja po 28. členu Uredbe zaradi izmerjenih vrednosti metabolita metolaklor ESA z dne 16. 7. 2024 na odvzemnem mestu Vrtec Ljutomer ni potrebna, saj smo že izdali mnenje za isto odvzemno mesto in torej isto oskrbovalno območje za rezultate, ki so presegali vrednost izmerjeno dne 16. 7. 2024, zato tudi ne podajamo predlogov za dopolnitev vloge upravitelja.«.

V mnenju NIJZ št. 355-18/2024-2711-16 z dne 8. 11. 2024 (št. dokumenta NIJZ: 355-68/2024-6 (541) z dne 7. 11. 2024), z naslovom » Ponovno mnenje po 28. členu Uredbe o pitni vodi metabolit metolaklor ESA_ oskrbovalno območje LUKAVCI« (v nadaljnjem besedilu: mnenje NIJZ z dne 7. 11. 2024), ki mu ministrstvo sledi, so navedeni vsi podatki, kot jih določa 28. člen uredbe, in sicer:

1. Najvišja dovoljena vrednost parametra metolaklor ESA, za katerega se izdaja mnenje, naj ne presega vrednosti, uporabljene v oceni tveganja, ki je priloga navedenega mnenja NIJZ.

2. Ocena tveganja za zdravje ljudi je razvidna iz sledeče tabele:

ODRASLI

Analizirana substanca	Analizirana vsebnost maksimalna vrednost (µg/l)	Količina dnevno zažite pitne vode (l)	Telesna teža (kg)	Izpostavljenost (µg/kg/dan)	TDI* (µg/kg/dan)	% TDI	Dovoljen % TDI za pitno vodo	Zaključek**	Potrebnost ukrepov
Metolaklor ESA	0,42	2	60	0,01	30	0,04	10	Tveganje je sprejemljivo.	Ukrepi zniževanja vsebnosti substanc, ki presegajo mejne vrednosti določene s Uredbo o pitni vodi, SO POTREBNI zaradi doseganja skladnosti s Uredbo o pitni vodi. Uredba o pitni vodi določa mejno vrednost 0,1 µg/l za posamezne pesticide in njihove metabolite, ki štejejo za relevantne.

OTROCI

Analizirana substanca	Analizirana vsebnost maksimalna vrednost (µg/l)	Količina dnevno zažite pitne vode (l)	Telesna teža (kg)	Izpostavljenost (µg/kg/dan)	TDI* (µg/kg/dan)	% TDI	Dovoljen % TDI za pitno vodo	Zaključek**	Potrebnost ukrepov
Metolaklor ESA	0,42	1	10	0,04	30	0,13	10	Tveganje je sprejemljivo.	Ukrepi zniževanja vsebnosti substanc, ki presegajo mejne vrednosti določene s Uredbo o pitni vodi, SO POTREBNI zaradi doseganja skladnosti s Uredbo o pitni vodi. Uredba o pitni vodi določa mejno vrednost 0,1 µg/l za posamezne pesticide in njihove metabolite, ki štejejo za relevantne.

DOJENČKI

Analizirana substancia	Analizirana vsebnost - maksimalna vrednost (µg/l)	Količina dnevno začrte pitne vode (l)	Telesna teža (kg)	Izpostavljenost (µg/kg/dan)	TDI* (µg/kg/dan)	% TDI	Dovoljen % TDI za pitno vodo	Zaključek**	Potrebnost ukrepov
Metolaklor ESA	0,42	0,75	5	0,06	30	0,20	10	Tveganje je sprejemljivo.	Ukrepi zniževanja vsebnosti substanc, ki presegajo mejne vrednosti določene s Uredbo o pitni vodi, SO POTREBNI zaradi doseganja skladnosti s Uredbo o pitni vodi. Uredba o pitni vodi določa mejno vrednost 0,1 µg/l za posamezne pesticide in njihove metabolite, ki štejejo za relevantne.

* TDI = 30 µg/kg/dan se nanaša na aktivno substanco S-metolaklor. Vir: Peer review of the pesticide risk assessment of the active substance S-metolachlor excluding the assessment of the endocrine disrupting properties, EFSA Journal 2023;21(2):7852.

** Zaključek se nanaša na predpostavko, da bi se vrednosti kot so bile analizirane v vodi dejansko pojavile v pitni vodi na pipi uporabnika.

3. Glede priporočil za varovanje zdravja skupin uporabnikov pitne vode, kot so nosečnice, doječe matere, dojenčki, otroci, starejši odrasli, za katere bi lahko odstopanje pomenilo posebno tveganje za zdravje, iz mnenja NIJZ z dne 7. 11. 2024 izhaja, da se glede na opravljeno oceno tveganja na podlagi maksimalnih izmerjenih koncentracij metabolita metolaklor ESA v pitni vodi na oskrbovalnem območju Mota - Lukavci v obdobju enega leta in glede na do sedaj znane in dostopne toksikološke podatke o vplivu metolaklor in njegovih metabolitov na zdravje ljudi, ocenjuje, da izmerjene koncentracije metolaklor ESA ne predstavljajo nesprejemljivega tveganja za zdravje ljudi, vključno z malimi otroki in dojenčki, saj vnos ob upoštevanju najvišjih izmerjenih koncentracij in izračunu vnosa metolaklor ESA preko pitne vode, v skladu z metodologijo Svetovne zdravstvene organizacije, ne preseže 10 % TDI za osnovno spojino. Posebna priporočila za varovanje zdravja ljudi niso potrebna.

4. Glede ustreznosti sheme vzorčenja in preskušanja pitne vode za obdobje predvidene neskladnosti pitne vode NIJZ v mnenju z dne 7. 11. 2024 ocenjuje, da se priporoča vzorčenje in preskušanje pitne vode pred in neposredno po setvi koruze in drugih poljščin (april, maj, junij) ter po koncu kmetijske sezone (oktober). Za namene varovanja zdravja ljudi se priporoča mesta vzorčenja na virih pitne vode in na pipi uporabnika, ki jih določi upravljavec na način, da so pokriti vsi viri pitne vode na oskrbovalnem območju. V odvzetih vzorcih se priporoča sočasno preskušanje pitne vode na prisotnost pesticidov, katerih uporaba bi se zaradi sorodnega načina delovanja ali uporabe ter zaradi prepovedi uporabe S-metolaklor lahko povečala (npr.: dimetenamid, petoksamid, terbutilazid, dikamba, mezotion, prosulfuron, nikosulfuron, tritosulfuron, bentazon in drugi). Predlaga se, da upravljavec pred izdajo dovoljenja pošlje natančno predlagano shemo vzorčenja pitne vode z navedenimi predvidenimi datumi vzorčenja, odvzemnimi mesti, parametri preskušanja in navedenimi finančnimi viri (notranji nadzor, monitoring pitne vode).

Ministrstvo je dne 21. 5. 2025, v skladu z načelom zaslišanja strank iz 9. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb; v nadaljnjem besedilu: ZUP), vlagatelju poslalo dopis št. 355-2/2024-2711-9, v kateremu je bilo priloženo mnenje NIJZ z dne 30. 1. 2025 in ki mu je bilo vročeno 21. 5. 2025, kot izhaja iz potrditve prejema, ter ga pozvalo, da se v roku 10 dni izjavi o predloženem mnenju. Pred izdajo dovoljenja je tako vlagatelj imel možnost, da se izjavi o vseh dejstvih in okoliščinah, ki so pomembni za odločitev in navede nasprotno argumente ter s tem učinkovito zavaruje svoje pravice na način, kot to določa 146. člen

ZUP. Vlagatelj je v dopisu z dne 23. 5. 2025 št. 355-2/2025-2711-10 navedel, da na vsebino mnenja glede parametra metabolita metolaklor ESA nima pripomb.

Za boljši vpogled v stanje parametra metolaklor ESA kot relevantnega metabolita pesticida S-metolaklora v pitni vodi je ministrstvo 17. 9. 2024 naslovilo dopis št. 900-178/2024-2711-11 na Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (v nadaljnjem besedilu: UVHVVR), kot organ v sestavi Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, pristojen za opravljanje nalog ocenjevanja aktivnih snovi ter ocenjevanja in registracije fitofarmacevtskih sredstev (ki so ena od vrst pesticidov) ter za opravljanje upravnih in strokovnih nalog in nalog uradnega nadzora prometa in uporabe fitofarmacevtskih sredstev. V dopisu je ministrstvo zaprosilo UVHVVR za posredovanje podatkov oziroma za celovit pregled glede uporabe S-metolaklora v Sloveniji. Poleg tega je zaprosilo za odgovore na naslednjih vprašanjih: »Kakšne ukrepe bi lahko izvajali v okviru Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da bi zagotavljali čim hitrejšo znižanje koncentracij metabolitov S-metolaklora v pitni vodi? Kakšno shemo vzorčenja zemljine in virov pitne vode bi predlagali na nivoju Slovenije oziroma posameznega sistema za oskrbo s pitno vodo, da bi imeli učinkovito sledenje koncentracijam metabolitov S-metolaklora v pitni vodi (da bi na stroškovno vzdržen način dokazovali znižanje koncentracij metabolitov S-metolaklora v pitni vodi)?«.

Ministrstvo je dne 18. 9. 2024 prejelo odgovor UVHVVR št. U34330-13/2023/42, naslovljen z »Upravljanje tveganja zaradi prisotnosti metabolitov S-metolaklora v pitni vodi« (v nadaljnjem besedilu: odgovor UVHVVR v zvezi s prisotnostjo metabolitov S-metolaklora v pitni vodi z dne 18. 9. 2024), iz katerega izhaja, da se na podlagi Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2024/20 z dne 12. decembra 2023 o neobnovitvi odobritve aktivne snovi S-metolaklor v skladu z Uredbo (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta ter o spremembi Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 540/2011 (UL L št. 2024/20 z dne 3. 1. 2024) odobritev aktivne snovi S-metolaklor na ravni Evropske skupnosti ne obnovi. Dovoljenja za prodajo fitofarmacevtskih sredstev na osnovi aktivne snovi S-metolaklor so v Republiki Sloveniji z 31. 7. 2023 potekla. Uporaba zalog pri uporabnikih je bila dovoljena do 23. 7. 2024. V letu 2024 je bilo uporabljenih do 30% količin iz preteklih let, kar pomeni občutno zmanjšanje uporabe S-metolaklora. Od 23. 7. 2024 naprej uporaba S-metolaklora ni dovoljena niti v Republiki Sloveniji niti v Evropski skupnosti. Glede na lastnosti S-metolaklora in njegovih metabolitov ter ob upoštevanju dejstva, da je bila v letu 2024 uporabljena bistveno manjša količina navedene snovi glede na pretekla leta, se predvideva hitro zmanjševanje vsebnosti metabolitov v podzemni vodi in posledično v pitni vodi. Vsebnost metabolitov S-metolaklora naj bi se zmanjšala pod mejo 0,1 µg/l v dveh do treh letih od zadnje uporabe. Seveda je to v odvisnosti od izhodiščne vrednosti na posameznem območju, globine črpanja pitne vode itd.

UVHVVR razpolaga s podatki o monitoringu podzemne vode, ki ga izvaja Agencija Republike Slovenije za okolje. V letu 2024 (tj. do priprave odgovora UVHVVR št. U34330-13/2023/4 z dne 18. 9. 2024; opomba uradne osebe, ki je vodila upravni postopek) je bila od 136 vzorcev podzemne vode presežena vrednost metabolita OXA ugotovljena v treh primerih, pri metabolitu metolaklor ESA pa v 20 primerih, pri čemer je bila vrednost metabolita ESA nad koncentracijo 1 µg/l samo na dveh lokacijah monitoringa podzemne vode.

V odgovoru UVHVVR v zvezi s prisotnostjo metabolitov S-metolaklora v pitni vodi z dne 18. 9. 2024 UVHVVR predlaga, da se spremlja spreminjanje koncentracij metabolitov S-metolaklora v pitni vodi (koncentracija bo glede na prenehanje uporabe začela upadati) ter vzorčenje pitne vode dvakrat na leto, v razmaku šestih mesecev. V tem časovnem obdobju bi se moral pokazati trend upadanja koncentracije. Spremljanje metabolitov S-metolaklora v tleh, kot posledica rabe v

kmetijstvu, z vidika prepovedi uporabe ni smiselna, saj so bili pripravki na osnovi S-metolaklora prepovedani za uporabo na najožjih vodovarstvenih območjih. Poleg tega metaboliti S-metolaklora nimajo tendence za vezavo na talni profil, zato je verjetnost njune pristnosti v tleh izjemno majhna.

Poleg tega ministrstvo ugotavlja, da iz Priporočil NIJZ glede kemijskih parametrov (na straneh 27 – 30), izhaja, da glede na opravljeno oceno tveganja na podlagi izmerjenih koncentracij metabolitov ESA in OXA v okviru monitoringa pitne vode ministrstva in notranjega nadzora upravljavcev v letu 2023 NIJZ ocenjuje, da preseganje mejne vrednosti 0,1 µg/l za metabolita OXA in ESA v pitni vodi na pipi uporabnika kot ga zaznavamo v Republiki Sloveniji, ne predstavlja nesprejemljivega tveganja za zdravje ljudi, vključno z malimi otroki in dojenčki, saj vnos, ob upoštevanju najvišjih izmerjenih koncentracij na pipi uporabnika in izračunu vnosa metabolitov ESA in OXA preko pitne vode, v skladu z metodologijo Svetovne zdravstvene organizacije, ne preseže 10 % TDI za S-metolaklor. Glede na nedavno spremembo statusa relevantnosti metabolitov zaradi nove razvrstitve S-metolaklora kot rakotvornega kategorije 2 in potek razgradnje metabolitov S-metolaklora v podzemni vodi ter opravljeno oceno tveganja NIJZ ocenjuje, da je lahko začasno (to je do pridobitve dovoljenja za odstopanje skladno z določili Uredbe) sprejemljiva preskrba s pitno vodo z vsebnostjo metabolitov OXA in ESA nad 0,1 µg/l, pri čemer izmerjene vrednosti na pipi uporabnika ne smejo preseči najvišje vrednosti, uporabljene v oceni tveganja za posamezno oskrbovalno območje. Svetovna zdravstvena organizacija sicer kot sprejemljivo mejno vrednost za S-metolaklor v pitni vodi določa 10 µg/l, vendar pa rezultati monitoringa pitne vode ministrstva in notranjega nadzora pitne vode v letu 2023 kažejo, da je ob upoštevanju dobre kmetijske prakse mogoče dosegati nižje vrednosti metabolitov OXA in ESA v pitni vodi na pipi uporabnika. S tem hkrati zagotavljamo večjo zaščito uporabnikov pitne vode kot ob upoštevanju sprejemljive mejne vrednosti Svetovne zdravstvene organizacije.

Skladno s prvim odstavkom 29. člena uredbe, ki določa, da se dovoljenje izda za največ tri leta, ter v povezavi z odgovorom UVHVVR v zvezi s prisotnostjo metabolitov S-metolaklora v pitni vodi z dne 18. 9. 2024, iz katerega izhaja, da naj bi se vsebnost metabolitov S-metolaklora zmanjšala pod mejo 0,1 µg/l v dveh do treh letih od zadnje uporabe, predmetno dovoljenje velja tri leta od dneva izdaje, in sicer za predvidoma 17.500 uporabnikov pitne vode na oskrbovalnem območju Mota - Lukavci, kjer se dobavlja 4.600 m³ pitne vode na dan.

Pri določitvi sheme vzorčenja in preskušanja pitne vode na parameter metolaklor ESA v okviru izvajanja notranjega nadzora, kot izhaja iz 5. točke izreka tega dovoljenja, za obdobje veljavnosti dovoljenja je ministrstvo upoštevalo:

- obstoječe letne programe monitoringa pitne vode, ki jih, na podlagi ocene tveganja za Republiko Slovenijo, zagotavlja ministrstvo,
- zahteve za izvajanje notranjega nadzora upravljalcev vodovodov, v skladu z zahtevami iz 10. člena Pravilnika o pitni vodi (Uradni list RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15, 51/17 in 61/23) in
- programe monitoringa podzemnih voda, ki jih v okviru svojih rednih nalog izvaja Agencija Republike Slovenije za okolje.

Letni program monitoringa pitne vode vključuje povprečno 40 - 50 preskušanj na pesticide, vključno z metolaklorom ESA. V obdobju veljavnosti dovoljenja se izvede preskušanje pitne vode na vsebnost metolaklor ESA na oskrbovalnem območju Mota - Lukavci, za katero velja dovoljenje. Vlagatelj mora izvajati notranji nadzor pitne vode, v okviru katerega vključi tudi vzorčenje in preskušanje pitne vode na vsebnost metolaklora ESA.

Dovoljenje se izdaja zaradi spremembe statusa metabolita metolaklor ESA iz nerelevantnega v relevantnega, kot je določeno v 3. točki izreka dovoljenja. Sprememba statusa metabolita metolaklor ESA izhaja iz Priporočil NIJZ glede kemijskih parametrov. In sicer sta v uredbi metolaklor ESA in S-metolaklor uvrščena v Prilogo I, del B, kjer je določena mejna vrednost v pitni vodi 0,10 µg/l, ki velja tako za aktivno snov (S-metolaklor) kot za relevantne metabolite. Pri tej mejni vrednosti je upoštevan previdnostni princip, ki izhaja iz predpostavke, da naj snovi iz skupine pesticidov v pitni vodi ne bi bilo. Relevantnost metabolitov aktivnih snovi fitofarmacevtskih sredstev (pesticidov) v podzemni vodi se ocenjuje upoštevajoč določila Smernic za določanje relevantnosti metabolitov v podzemni vodi (tj. Guidance document on the assessment of the relevance of metabolites in groundwater of substances regulated under regulation (EC) No 1107/2009, SANCO/221/2000 – rev.11, 21 October 2021). Obravnavati je treba metabolite, za katere se oceni, da bodo v podtalnici presegli mejno koncentracijo 0,10 µg/l. Za vsak metabolit je treba določiti, ali deluje pesticidno, genotoksično in kakšne so njegove druge toksikološke lastnosti. Nadalje se presoja toksikološko relevantnost metabolita glede na aktivno snov, iz katere nastaja. Za metabolit, ki nastaja iz aktivne snovi, ki je po kriterijih Uredbe 1272/2008¹ (Uredba CLP) razvrščena kot rakotvorna kategorije 2, se predpostavi, da tudi deluje rakotvorno, razen če prepričljivi dokazi kažejo drugače. Zaradi razvrstitve S-metolaklor kot rakotvornega 2. skupine so vsi njegovi metaboliti, tudi metolaklor ESA, toksikološko relevantni.

V skladu s 4. točko izreka je najvišja dopustna vrednost odstopanja parametra metolaklor ESA v pitni vodi 0,42 µg/l. Pri določitvi najvišje dopustne vrednosti odstopanja parametra metolaklor ESA je ministrstvo sledilo mnenju NIJZ z dne 30. 1. 2025. V Prilogi 1 mnenja, to je Oceni tveganja za zdravje ljudi, je določeno, da je najvišja dovoljena vrednost parametra metolaklor ESA v pitni vodi na oskrbovalnem območju Mota - Lukavci 0,42 µg/l, in sicer za odrasle, otroke in dojenčke.

Odločitev glede načrta za odpravo neskladnosti temelji na mnenju NIJZ z dne 7. 11. 2024 ter na odgovoru UVHVVR v zvezi s prisotnostjo metabolitov S-metolaklor v pitni vodi z dne 18. 9. 2024. Iz mnenja NIJZ z dne 7. 11. 2024 izhaja, da izmerjena vrednosti parametra metolaklor ESA ne predstavlja nespremenljivega tveganja za zdravje ljudi. Uporaba S-metolaklor je v skladu z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2024/20 z dne 12. decembra 2023 o neobnovitvi odobritve aktivne snovi S-metolaklor v skladu z Uredbo (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta ter o spremembi Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 540/2011 (UL L št. 2024/20 z dne 3. 1. 2024) v Republiki Sloveniji prepovedana od 23. 7. 2024. UVHVVR predvideva, da se bo glede na lastnosti S-metolaklor in njegovih metabolitov ter ob upoštevanju dejstva, da je bila v letu 2024 uporabljena bistveno manjša količina pesticida S-metolaklor glede na pretekla leta, vsebnost njegovega metabolita metolaklor ESA v podzemni vodi in posledično tudi v pitni vodi hitro zmanjševala. Po izračunih UVHVVR naj bi se vsebnost metolaklor ESA zmanjšala pod mejo 0,1 µg/l v dveh do treh letih od zadnje uporabe. Zato na podlagi navedenega in v skladu s prvim odstavkom 29. člena uredbe vlagatelj tri mesece pred potekom obdobja, za katero je bilo izdano dovoljenje, pošlje ministrstvu končno poročilo o doseženem izboljšanju pitne vode, ne da bi bilo pri tem potrebno izdelati načrt za odpravo neskladnosti pitne vode glede preseganja mejne vrednosti parametra metolaklor ESA.

Podatek o nosilcih živilske dejavnosti na oskrbovalnem območju Mota - Lukavci, kjer pitna voda lahko vpliva na varnost živil v njihovi končni obliki, za izdajo dovoljenja ni relevanten, saj, skladno z mnenjem NIJZ z dne 7. 11. 2024, izmerjene in pričakovane koncentracije metolaklor ESA v

¹ Uredba (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 (UL L št. 353 z dne 31. 12. 2008, str. 1, s spremembami)

pitni vodi ne predstavljajo nesprejemljivega tveganja za zdravje ljudi, vključno z malimi otroki in dojenčki. To pomeni, da posebna priporočila o varovanju zdravja ljudi niso potrebna in da nosilci živilske dejavnosti na oskrbovalnem območju Mota - Lukavci, v obdobju veljavnosti dovoljenja, lahko uporabljajo pitno vodo brez omejitev.

Ministrstvo je skladno s prvim odstavkom 138. člena ZUP pred izdajo dovoljenja ugotovilo vsa, za odločitev pomembna dejstva in okoliščine. Pri svoji odločitvi se je, skladno s prvim odstavkom 28. člena uredbe, oprlo na mnenje NIJZ z dne 7. 11. 2024, prav tako je pri odločitvi upoštevalo Priporočila NIJZ glede kemijskih parametrov in odgovor UVHVVR v zvezi s prisotnostjo metabolitov S-metolaklora v pitni vodi z dne 18. 9. 2024. Na podlagi navedenega je ministrstvo odločilo, kot izhaja iz izreka dovoljenja.

Skladno s prvim odstavkom 118. člena ZUP organ v odločbi odloči o stroških postopka, kdo trpi stroške postopka, koliko znašajo ter komu in v katerem roku jih je treba plačati. V tem postopku posebni stroški postopka niso nastali.

POUK O PRAVNEM SREDSTVU

Zoper to dovoljenje ni dovoljena pritožba, pač pa se lahko sproži upravni spor. Tožbo se vloži v 30 dneh od vročitve tega dovoljenja pri Upravnem sodišču Republike Slovenije, Zunanjem oddelku v Mariboru, Ulica škofa Maksimilijana Držečnika 6, 2000 Maribor. Tožba se lahko vloži pisno ali da ustno na zapisnik neposredno pri tem sodišču, lahko pa se pošlje po pošti. Če se tožba pošlje priporočeno po pošti, se za dan izročitve sodišču šteje dan oddaje na pošto. Tožba z morebitnimi prilogami se vloži v najmanj dveh izvodih. Tožbi je treba priložiti tudi to odločbo v izvirniku ali prepisu.

po pooblastilu ministrice:
Martin Kavka
sekretar

DOKUMENT JE ELEKTRONSKO PODPISANI
Podpisnik: Martin Kavka
Izdajatelj certifikata: SI-PASS-CA
Številka certifikata: 00A5E738C08000000005755E7B7
Potek veljavnosti: 14. 02. 2029
Čas podpisa: 27. 05. 2025 09:17
Št. dokumenta: 355-2/2025-2711-11

Vročiti:

- Prleška komunala, javno podjetje, d.o.o., Prešernova ulica 29, 9240 Ljutomer – osebno po ZUP

Stranka lahko zahteva od organa, da ji pošlje kopijo dokumenta v fizični obliki s potrdilom o skladnosti z izvirnikom ali da ji pošlje izvirnik dokumenta na elektronski naslov. Zahteva se vloži neposredno pri organu, pošlje po pošti ali po elektronski poti. Morebitno uveljavljanje zahteve po potrditvi skladnosti fizične kopije z izvirnikom ali naknadnem posredovanju izvirnika dokumenta na elektronski naslov, ne vpliva na pravni položaj oziroma teka roka, ki je začel teči z vročitvijo kopije.